

ВПЛИВ ДИФЕРЕНЦІАЛІЗАЦІЇ ТА ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ
ВИКОНАННЯ
ПОКАРАННЯ НА СТАН РЕЦИДИВНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ У
ВИПРАВНИХ КОЛОНІЯХ

Кондратішина В.В., к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінального права і процесу Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Остапович Т.П., здобувач кафедри кримінології та кримінально - виконавчого права НАВС

Однією з проблем, що потребують розв'язання, а також пріоритетним завданням, яке визначене в Концепції реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 р. № 1209-р), є протидія рецидивній злочинності. Зазначена проблема є актуальною як з часів проголошення незалежності України, так і в сучасних умовах. При цьому суттєво не змінилась ситуація і з прийняттям

нового Кримінального кодексу (КК) України у 2001 р.. Про це, зокрема, свідчать статистичні дані, що характеризують стан рецидивної злочинності в Україні, а саме: якщо у 2001 році у загальній структурі злочинності питома вага зазначеного виду злочинів складала 21,7%, то у 2002 р. кількість рецидивних злочинів зросла до 22,5%. По інших роках стан рецидивної злочинності в Україні мав наступний вигляд: у 2003 р. - 24,4%; у 2004 р. - 23,4%; у 2005 р. - 24,2%; у 2006 р. - 24%; у 2007 р. - 25,6%; у 2008 р. - 23,7%; у 2009 р. - 20,6%, у 2010 р. - 20,5%, у 2011 р. - 21,1%, у 2012 р. - 21,4%.

Однією з детермінант, що породжує та обумовлює даний вид злочинності, як свідчить практика та результати наукових досліджень, є прорахунки в організації виконання покарання у виді позбавлення волі та, зокрема, неналежний стан режиму відбування покарання засудженими. З огляду зазначеного, вибрана тема цієї статті є актуальною та такою, що носить теоретико-прикладний характер.

Вивчення наукових джерел показало, що у тій чи іншій мірі дослідженням питань кримінально-виконавчої політики присвячені роботи О.В. Беци, І.Г. Богатирьова, В.В. Василевича, А.П. Геля, О.М. Джузи, Т.А. Денисової, В.В. Кондратішиної, О.Г. Колба, В.О. Меркулової, О.В. Лисоседа, Л.П. Оники, А.Х. Степанюка, В.М. Трубникова, І.С. Яковець.

Поряд з цим, питання щодо відображення у сучасній кримінально-виконавчій політиці України ролі та місця принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань у науці в прямій постановці не ставилось, що й виступало додатковим аргументом при виборі теми даної наукової статті.

Відповідно до вимог ст. 34 КК України рецидивом злочинів визнається вчинення нового умисного злочину особою, яка має судимість за умисний злочин. При цьому за ступенем суспільної небезпеки розрізняють рецидив пенітенціарний (фр. ртїепБаге, від с. - лат. роепїейагіш = покааний, виправний) та тяжких і особливо тяжких злочинів, кожен із яких має безпосереднє відношення до такого покарання, як позбавлення волі на певний строк (ст. 12 КК). Зокрема, як з цього приводу зазначено в п. 17 постанови Пленуму Верховного Суду України від 4 червня 2010 року № 7 «Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки», при вирішенні питання про наявність рецидиву злочинів або повторності злочинів, коли повторність утворює злочин, за вчинення якого винну особу було засуджено раніше, судам необхідно перевірити чи не усунуто законом злочинність і караність попереднього діяння, чи не погашено або не знято судимість за цей злочин.

Поряд з цим, С.Д. Шапченко, визнаючи, що рецидив злочинів є найбільш небезпечною формою множинності злочинів, вивів наступні ознаки, що утворюють його специфічний кримінально-правовий зміст, який, без сумніву, варто врахувати при виконання покарання у виді позбавлення волі та реалізації принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарань, а саме: а) в межах рецидиву всі вчинені особою злочини можуть бути лише умисними; б) злочини вчиняються особою в різний час; в) на момент вчинення нового злочину (злочинів) особа має не погашену чи не зняту судимість за попередній злочин (злочини).